

کوردستان له لایه نښه
 هره یشتی تحریر ۱۰۰۰
 دهر ده چی

به نیوی خودای بهرزوی هاونا

کوردستان

بلا و کوره وهی ییری حزبی دیموکراتی کوردستان

ابونه مان
 به کساله ۴۰۰ ریال
 شش مانگه ۱۶۰
 دانهی ۲

ژماره ۲۱ - سالی یکم - شماره ۱۱ رهنه ۱۳۲۴ - ۲ - مارس ۱۹۴۶

(شهریعتی محمدی ته می نه زانی ره واند) (سید عبدالله مه دلی)

قه لای زورداری رو خاند

(به مناسبتی مانگی مولود)

له هزار و چار صد و پنجاه و سه بهر له یانی روزی دوشه و دو وازده همی مانگی ربیع الاول به ربکه وتی ۲۰ نیسان و ۱۵ شاطرومی و ورزی ۵۷۰ میلادی و (۹۰۹) سال له تاریخ اسکندر له خا و لکی عبدالله له باوشی آمینه دا . ئه مستیریکی گه تر به بیجگاری هلات و دره و شا و ورشه و گر شهی خوی به سر دنیای تاریکدا بلا و کرده وه .

هیرمه داده بی به مه زنی خودا و اسراری وی به ییری که له کانی ناچاریدا . له وه ختی کدا که دنیا له پیداد بو رزده بی له نیو خانو لکانی بی نیو و کومه لانی به شردا ده قولای زریه (بحر) ی هه زاران دهره و چاره ره شی دا هه لکه و تووان و رینمایانی دروست ده کاو دینیری که هه مودنیا له بپندی جیگا و بهرزی گیانی وان واقوسه - سام ده مین .

به لی هه مین ره بوشونی کاری خودا و ابووه که روزانی رونانگه کو **حضری محمد [رحمتی خودای لیبی] له خانو لکی هه - زاران و له هیلاله ی پاکی کوملان بو دهره هینانی وان له هزاری و به ده ختی هه لئان و وه و قصوری قیصران و قه لاتی کسراپان و به هه شتی شادان هه چکاتیک جی - گای هه لاتی نه و ئه ستیره رونانگانه بووه .**

مه لین و نوسوپانه که له شهی له دایک بونی محمد (ص) قه لاتی کسراشکا و کانگای آوری فارس کوزاره نوسراوه که ده وشه و ده له آسمانی مکه را کتانه له یی ئه ستیران له زریه (بحر) ی آسمان هه لئان و ورشه ی وان به خه لکی مکه و هه ردی جزیره العربی له بک

بیش هانی زلی دلخوش که ره وه وه لامیان ده دا . ده وشه وه داهه را و هوربایی هه سته ده کرا به لاجده زانرا که کلای ئه م معابه چه و کی ده برانی که ئه م محمد بی باه کوه کو درری نه نیا له بورجی زونا کوباکی آمینه جیابونه وه و له دایک بووه ئه و که سه به که سه ده ای هیزی دنیا گیری چل وهرزی دهی قه لاتی قیصران و امیراطورانی مه زنی دنیا ده له رزینی و له بهر به کیان بلا و ده کاو له جی و ان بنای بریایه تی و بهر به - ری (انما للمومنون اخوة) هه لئه سینی و داده مه زرینی .

به لی وه در که وتی آینی محمدی بو که هه لاهه لای دلروناک که ره وهی (قولوا لا اله الا الله) و غلام بی زلی و الیوم لا انساب بینکم ی به کوی روزهه - لاتوروز آوای دنیا گه یاند و تاریکایی نه زانی خرافات بت پرستی بی دادی . و حشیری ده ست دریز کردنی بو به شی خلکی له بن در هینا و نه زونی بادشاهان و مه رانی خوبه زتران و ستم پیشی نوشانده وه .

دهر که وتی آینی اسلام له هزاره سیه دوشیت - چه نده سال له وهی پیش جو گه له ی گه رانی میزوی بشری به جاری گوری و بی ناغهی ئه راستایی تازه ی

انسانی داناو بو به سه رچاوه ی هه لگی و هه لکیر و سر که وتی سه رلی سورماوی کومه ای انسانی . آینی محمدی ریگای بهرزوی نه وه و سه ر که وتی به روشنه وه کرده وه و ده ستی انسانی گرتو له لای سهرووی بیر کردنه وه وتی گه یشتن و زانی داناو به خه لکی نیکه یاند که هه زنی و گه وره بی له - زانین یاریز گاری خدمت به خه لک و آوه دانی دنیا کومه گه به کدی و بهر به ری ده گه ل زورداران بشتوانی له حق و عدالت دایه .

ده و مانگه دا چوار صد ملون مسلمان بوله دایک - بونی ره هه بری مه زن و پیشوای مقدسی خوبان جیزی ده گرن و به پیره وی نه و باوه زه شامازی ده کن کیسی پاکی آسمانی وی له سه ر و چلوی خوبان داده مین آزادی خوبان له دنیا و قیامه تا انه یو دوشای قوولوبه حکمتی وی ده و زنه وه .

ئارستانی هه رچه نده وه پیش تر که بوت اسلام گه شتر و هیزی روناکایی و بپندی به ده ره و تر و آشکر تر ده بیت .

نه وروا ئه در دونگی نه ماوه که بیر روناکایی ماوه له لاپره ۴

له آدای زورداری روزی ۳ ریه لدانی ۱۳۲۴

ئهم به نوینه ری له لایه هه بو قبا یلی شکک و هه رکی بهاره کهادی ئه م جیز نه خه وه و ستو مه زنه به هه بو بر اکوره بک به تایی نه به حضور جبابی پیشوا و ئه نامه کانی کیمتیی مرگزی و کار گه رانی حزبی دیموگرات کوردستان عرض ده گم و بپینی ده ده م که ته لوی نه نه وه ی شکک و هه رکی آماده ن به وینه ی با بو پایری خوبان سه ر و مالیان له ری را گرتنی سه ر به خوی کوردستان به خت بکن . قیگی دی که بو روز بونه وه ی ییری هه موگه س زور به پیوستی ده زانم عرض ده گم نه وه یه : که آغای حاجی سید عبدالله افندی له پاش شه ربوری ۱۳۲۰ که کورد ده ستیان به ملام مبارزه ی ملی کرد و وستیان حقی مشروعی خوبان بستین عدیکی زور له بهر چاوه نوری که له میان هه بو و دوی وی که وتن و ده یان ویت به پیشوایی و بشتوانی نه و آغایه ره هه نامی بکرین به لانه واته به بیجه وانه ی انتظار اتو چاوه نوری هه مو که له سالی ۱۳۲۱ هه لئان جووه ران و به ختی کورده ان هه گه ل کار به ده ستانی تارانی به تاییه تی ده گه ل ستادی ارتش ایران خه ریکی گه تو گو بو و خه یاتی به گوردان ده گرد و سه ده ره صد کاری کوردانی و پاش خست پیوستم زانی نه و ذاته به نگو بناسینم .

ماوه ی جیزی کوردستان له اداره ی روزنامه و چاپخانه ی کوردستان سر به خوی

۶ اشعاری هه زار شعری ملی (ماوه ی ده دقیقه هه لیه ست) * قه لهم *

هه موتیگه بووه کان زور باش ده زانن که کورد آزاتری ملکی جهان هه و میژو گه وای آزایی کورده له نیوشانه داهه ر کورده گورده دهی شمشیری وان هه ردی در یوه له ترسی نزه یان آسمان چه میوه به لان چون شیرو نیزی به قه لهم بو به شی ایمه له دنیا در دو خه م بو له به کترمان ده دا شمشیری خومان له خومان بو پیوانی تار و پیومان له دنیا وادمان گوزاند سه ر و له ش له گه نجی سه ر به خوی بی چه زو به ش له بهر جهلی و ولاتی کورده واری له شانی نیش - بو تو زی هه زاری له م پیدابو چوار سالی نه کیشا نیفاق و نه گه تی لایرد له پیشا به بی شمشیر و نزه و کوشتو کوشتار و ولاتی کوردی آزاد کردو رزگار له ویرا ساز سه ر که وتی کورد به وی امضا کرا حوریه تی کورد . . . . . مه جیر بو عه ز زمان چنانی پیشه وای بهرزوبه ر زمان به ر و حمو عقل و عدلو نو کته زانی نیه بو ئه م له سه ر ئه م هه رده ثانی له سایه ی خویند نو نوکی قه لهم بو که بهر مه لابه ری دودو ئه لهم بو هه تا ماوه ده رودشت کیوو وادی بهینی پیشه وای ایسه به شادی

ماوه له لاپره ۲

زانیانی کورد

سید محمدی حمیدی

(ماوهی مولانا خالد کوردی شاره زوری)

له ملیمانی دا ده گموی وشیخ عبدالکریمی برزنجی به کم ماموستای مولانا بونه خوشه ده مری و پاش به سه ند کردنی تیگرای مولانا خالد جی ده گریته و مولانا خالد که له مزگوتی شیخ عبدالکریمی به رزنجی جیگیر بو دهستی کرده تدریس و بلاو کرده موی زانست و به زبانیکی جوانوش برین خه لکی هان ده دابو کرده موی چا کو و خواراستن له خرابو زبانی برایانه ده گه له کدیدا

له سالی ۱۲۲۰ جوبو حوج و به موصول شام دارویی و له شام استماعی حدیثی له شیخ مصطفی کوری محمد الکوردی و شیخ محمدی کزیری مدرس دارالحدیث کرده و هه ردو کیان له گه لیا ده چن بوحج گه تریک مدینه منوره ده بنه و مولانا خالد قصیدک به فارسی به سه ر پیغمبر (ص) دا هه لته دا و ته میشک بریکا به بلاغه و اعجازی تپه ده بونی دواي حج گه رایه و سلیمانی و ده ست ده کاته و به تدریس له دواي بینک میرزا رحیم الله که به درویش محمد مشهور بو هاته سلیمانی و مولانای بوزیارتی (شاعبدالله دهلی) ی نقشبندی تشویق کرد و مولاناه گه له دودرویش له سالی ۱۲۲۲ (۱) یا ۱۲۲۳ (۲) دابه قیازی چو به هیندستان ده جی بوسنه و له بو بو هه مه دان و تاران و له تاران له گه ل زانای گه و ره شیخ اسماعیلی کاشیدا گفتگو به کی علمی یان نه بی و مولانا بوری ده دا له هونراوه لامیه که بیدا نه مپاسه ده گریته و سه ره تا که ی نه مه به :

کلمت مساة کمة الامال
حمداً لمن قدم بالاکمال
له دوايدا روده کاته بسطام و خرقان و سمنان و نیسابور و له و سوو بو (طوس - مشهد) و غزه لیکي نایاب به سه رامام رضادا هه له ده دا گه و ره و بو چو کی شاری مشهد له بهری ده کن و به جوشه و دیخویننه و سه ره تاي نه مه به :

این باره گه کیست که از عرش برتر است
وز نور گنبدش همه عالم منور است
له دوايدا ده چینه شاری هرات و له ریوه بو فنده هار انجا بو کابلو - غزنین و له دواي دا له به دروری له خاکی نیشته ان غمه لیکي زور تاثیر بخش داده نی که نه پایتی دلسوزی در حق به نیشتمانه که ی به خرج هیانو و غمه له کی نه مه به :

موسمی عبادت مانوید از دیداریار
عالمی در عیش و نوش ما و چشم اشکیار
هر کسی بایار در گشت گلستانست من
اشک سرخم شد کنار از داغ هجران لاله زار
جان نثار مقدم جساتان نکردم دمدم
چیت بهره از تفرج گاه تخت جان نثار
بی نو او دل پر از خار و غریب و دردمند
دست بردل سر به زانو چشم در ره دل فگار
سینه سوزان دل فروزان کوچه کوچه در به در
کس مبادا همچومن آواره از بار و دیار
بکره جوی شد زهر چشم روان از خون دل
عاقبت کردم دوا داغ فراق سر چنار
خالدا گریستی دیوانه و صحرانورد
تو کجا و کابل و غزنین و خاکی قندهار
ماوهی تی

(۱) تاریخی سلیمانی و وه لاتنی . (۲) گه لاویز

ماوهی لاپه ره ۱

ماوهی چیژنی سه ره خویی . . . .

سربستی کورد گه ل ژیر خاکیشان چاوه نواری نه و روزن مز کینی به رین گه نه و رزی آزادی کورده اودم گیتی بزانی که کورد همیشه له پیناو آزادی دانرخیت بو کیان و خوینی قابل نه بو و سی بهم بتوانین هه زاران به کی نه شو کرانه گه و ره به بزه برین و نا آخرین هه ناسه فیداکاری نه وری به نا برنامهی ژیمانه و افتخاری نه و پیشگیره چلکنه ی که به خو مانه و گرتو به تاجوت ختیکی بیگانه نا کور نه و هه له انجامدا . به احسانیکي باگهاوار نه کم :

بزی به زبانیکی اید پیشوای کوردستان بزی کورد و کوردستانی گه و ره زوی پیش مهر گانو فیدائینی ره شیدی کورد بزی پیشوای کار گهران و زحمت کیشانی گیتی .

باش ته و او بونی و و ره کان جنابی پیشوا ده رحق به کار گهرانی چا به و نو سه ره کانی اناره ی روز نامه و گووار گه لیکي مهر نواند باش ته و او بونی فه ره ایشانی وی آغا بار و نو زهرانی طوایف که له حیژه دا تیکه لیان بو و زویان ده گه ل بولی که دا و باه لاپه ره ۸ ژماره ۸ روزنامه ی کوردستاندا

ماوهی چلونه تی

کرده و ره وزه حبت کیشه کانی نه و تپاروش نه وانه ی خوار و وقون :

- ۱ - محمد داودی ۲ هاشم موسی زاده ۳ قاد بوسفی
- ۴ عبدالله ابویان ۵ عزیز ابراهیمیان ۶ محمود خا - دمی - ۷ صدیق - ۸ جو گه ل گوهری - ۹ حایید خسروی - ۱۰ اغفور یا هو - ۱۱ محمد رحیم داودی
- ۱۲ علی فرهادی - ۱۳ حسن حسن نور - ۱۴ و هاب فرجی - ۱۵ برایم داودی - ۱۶ عزیز علیانی
- که پاش نواندن به حضور ی چند کس له گه و ره کانی

قوتابخانه ی سه لاویز

شارح ایان له کده داوه و میلی ۳۰۰ ریال به آگاداری وان به صندوقی قوتابخانه گه پشت هه و هشتیکي له بولی کرد ریاهک سد بو ط داربو سوتان دنی دیوه گما نی ده س و ده می زستان بو اودمه دا کتبه پخانه به کیشیان ساز کرد بو کو کرده موی کتیبان له هه مو لایه کاوه له ته لاش دابون که ایستاش نه و کتیبخانه هره او و « نیهوی په راوی خانه ی گه لاویزه » گه روزانه قوتیبان سه عاتیک له و به نا خریکی خوبنده و دی په راویه کان ده بین .

ماویه تی

چیژنی سه ره خویی له کولچه و وه له این آغای شیخ حسین

ده کرا پاشان سه که رهت شلینگی تفتگان کرایه و ته و او ی خه لکی به ره نمایی ملامحمد به خود او قرآن و آلائی مقدسیان سویند خوارد که سه ره که - و تنی کوردستان کونایی نکهن .

پاشان ته و او ی اهلی ده و ره به که بانگیشتن کرابون هاتمه و دیوه خانی صرفی نهار و چابان کرد ماوهی دو سه عات به خوینده نه موی گووار و هه ماری ملی رایان بوارد ده ایواریدا به دلکی پرسرور و کیف خوشی به لاومیان کرد .

محمدی ابویی

وه سه راوهی (عبدالرحمن ذیحی)

نه بینرت ، زلی من آدمی مشهورم که بو دوری به هشت نه گریم له بسی هاوالسی نه کرو زینه و نه نه موی .

از دل تنگ گنه کار بر آرم آهی
کانش اندر جگر آدم و حوامکنم

نه ی روزگار بی مرووت ، نه گه مراندنی نه م گه ناز که به سه منتزالی بووی هه رگیز ناتوانی به سه خوما زال بیت . توه ره که ست آره زویت له گیتی نه مپه به ده ره و به لام یه کیک بو خوی به خوازی به ده ره کوبت ناتوانی پشی لی بگریت نه ی کمسیکی آواره و سه ره گردانی ! به م نیزیکانه له سه گردانیت در نه کم نه بی پهیمانی منوتو له موداش هه ره و کسو روزگاری رابواردو بیت .

هه ره و کو له م دنیا به دا گیانمان هو گری
یک بوون نه بی له م دنیا ش داهه روا بن .

له ناو جیگای مردنا

خوزگه هه ره به ختیار نه ده بوم . چونکو من به ده بخت نه بوم مه گه ره به هوی به ختیاریمه و ، بریا آرزوو له دلما نه با به چونکو نه م بی هیوایی به که و نه م کوزی هه ره به ریگای هیوادا هه توتو له لای من .

کچیکسی که گیتی به تیشکیسی جوانی
رووناک بوو دنیا به و بوو نرخیکی هه بوو دهستی
مه رگ رفاندی ، مردنی نه م هه و زیندو کایشی
مرا ند .

زه ویسی نه و ره ویسی جزان نیه که نه م دیت آسمانم جوریکي تردینه به رچاو مه ل و به ار هه و بسی ده ننگن . بابلان چریکه یان بریوه لک و بووی دره ختان اجو ولیته و نه ستیره کان آوابوون ، گولان سیسو زاکاوون طهیعت چاره بیکی تیک سه را و و دلسوتینی هه ، بزه به لیبو بوو دیار نیه ، رووی نادره و شتی ، گیتی گه را و ته و سه ره - ده می پیشو ، نه انسانیکي تی پایه نه گیانداریکي تی یا

ماوهی ژماره ۲۰

له نیومانی نه خا ، نه م دوور بونه و به به هیچ باریک جاری نا کریو ناتوانم له به ریشی رایکم نه م که به ست پیمووت آخو ته توانی په ایمانیک بیستین که به بیکه و بزی و پیکه و ههش به مرین ووتی نه م په یمانه هه مو نه ندو هیکی لایرد په یمانان به ست شه و او بونی کراسی خوی به لادانه کرد تاله پیش سو پای سه ره که و تووی به یان رابکات به که نیشکه کانی خوی نه گوت تاخوله جلاد روز بشیر نه و .

آخر روزگاری سه مکار نه توانی سه عانت بنوی ، له م مردوم بی آگا به مینیتنه و آخوله باری دا هه به بیاله بیکی لیلی نه بیو به - به ختی تی نه کرابی ده ر خواردی آدمیزاد بدات .

آخر له دهستی دیت له به خشی به ختیاریکي ایمر و نه ایدو سه بهینی دهی نه ستینیتنه و دهس رایگریو له جامی خوی هیچ ده ر خواردی مروو نه دات .

مروک له پیش به ده بختی و چاره رهشی یه که له سه ره یه که خورائه گری به لام به ختباری پچریچر له بیی نه خات .
مردوم به آره زوه ده زین نه گه رچی آرزوو ده یان کوز و کراسی زبانیان نه در بنیت .

په‌یام بو برای روزهلأت

ماوه‌ی ژماره ۲۰ (شیواو)

قنقا بکیشن به دهم یاره‌وه
عطری گول بوکن له‌گوازاره‌وه

به یاری خودای به‌رزی بی‌هاونا
ولای براکه‌ی گیر او له‌داو دا

پیش مهر که نیب‌تیب‌یاده وسواره‌من
فره‌انده و رئیس صاحب کارمان

لاوی شیر هلدرد له مردن بی‌باک
پیره میرده‌کان بو تکبیری چماک

پاک نوکی خنجر زهری‌ماریوه
راده‌برین به‌کله‌دوی یکپوه

شمشیر حمایل وه لای‌چه‌پمانه
هه‌ر چی چاپ بر او یقین بزانه

هستوی که چ ده کم به‌زهری شمشیر
چهرگی کونده کم به‌پیکانی تیر

دوژمن له ژیر نهو به‌نجان‌هی مه‌دا
بی اختیار طبلی امان لی‌ده‌دا

که‌لیاغی و بانه و مه‌روانی‌کان
سواره‌ی تله‌کو و هه‌رومانیه‌کان

سه‌نجاپ و ساوند روله شیره‌کان
پلینگی آزا به‌بر هه‌م‌بیره‌کان

خویان ساز بکن بو‌هاو کاری من
دوژمن بلاو که‌ین وه‌ک تووی هه‌رزن

جاری به‌لامار ده‌بینه هیزیان
ده‌کزی فرمانده‌ی به‌قبر و ریزبان

تاوی سه‌رئیزه‌حواله‌ی چهرگیان
دایکیان دروست کا کوتل‌له‌بهرگان

ریوی رو به‌روی شیری رق هه‌ستاو
له‌سه‌ر سبکی‌تی دوده‌ستی وه‌ستاو

هیندیک هه‌لانی بگرته پیش خو
هیندیک له‌به‌ندا کر و ره‌نچه‌رو

هیندیک بریندار به‌نوکی خنجر
به‌عضیک ناله نال له‌زه‌هری اژدر

هیندیک نه‌که‌بو به‌دل و آره‌زو
نه‌و دوئیاله ژیر دوتای تهرازو

کاسه‌ی سری وان ده‌که‌بنه پیانه
تسیدا نوش ده‌که‌بن کام‌هی زواله

خودا مددی بو یساریدانم
ستالین بژی بو پشتیوانم

له‌ژیر فرمانی پیشوای به‌رزا
کوبی ده‌یکیشین به‌سه‌رروی عه‌رزا

آلای سیری‌نگی له‌هه‌مو لایه
هه‌ر چی بایندو به‌رز و چیه‌ایه

هه‌لده کم ده‌گرم‌جیژنی آزادی

سادوزمن بمری به‌بی مرادی

سه‌ره شیواو به‌که‌ت بیسته چیزن

دوژمن تالوی مهرگ بچیژن

به ۱۰ روز ریگای

شش سال

له‌ژماره ۱۰ نه‌وروزنامه خوشه‌ویسته آغای قنچی
وله‌ژماره ۱۴ دا آغای او طمیشی له‌خصوص گورنی
افباء دوا بوون منیش نه‌موی نظریه‌ی خوم به
عرضی خوینره خوشه‌ویسته کان بکه‌به‌نم:

له‌ولایه‌نوه؛ نه‌ک ته‌نیا من به‌لکو هه‌ر کورد
یک‌ی زیندو بو‌نوه و سه‌ر که‌وتی فره‌ه‌گی
کوردی منظوریت رای آغای قنچی به‌سنده‌کا.

گورنی افباء؛ بزیکتر ریگایه که‌بو پیش
که‌وتی زانست و زور بونی خویندواران . به
جوریکی وه‌ها که‌له‌ماوه‌یه کی که‌مدا . تبه‌نانت
به‌کله‌نوه فر یسواد له‌ناو کورده‌واریدا ؛ ایندیری .

له‌وه‌ی پیش که‌خویندن و نویسی زمانی
کوردی آزاد نه‌بو ؛ به‌یوا به‌مدالانی کورد
ده‌ستی که‌م ۶ سال عمری خویان به‌فیرو بدن، هه‌ر
ومه‌اله و ولانانده‌کا که‌به‌زمانی کوردیش ده‌خویندرا
کوله‌سه‌وادیک چه‌ندسال خویندننی لازم بوو .

به‌لام نه‌که‌ره اغیلی هاسان یینه‌روی کار هه‌مو
که‌س له‌ماوه‌ی ۱۰ روز دا ده‌توانی به‌میزانی ۶
سالی پیشو له‌زانست و ادبیاتی کوردی سود
وه‌گری . و مندالان و نه‌خویند، واراننی کورد
به‌معضی قیریونی افباء هاسان له‌نه‌واوی رموزی
خویندن و نویسی زما که‌ی خویان ده‌گن .

به‌لام هه‌لیراردنی افباء بوزمانی کوردی؛ له‌و
چیکایانه‌دا که‌له‌وه‌ی پیش خویندن و نویسی
کوردی آزادبووه ؛ جلی نظری زانایانی کوردی
کرده و اختلافی عقیده‌ش زوره . : جایی
توفیق وه‌بی له‌مضی نویسه‌وه‌ی دستوری زمانی
کوردی رای‌خوی نویسه‌وه‌ی به‌لام چه‌ندان
په‌سندیه ، کوردانی سوریش به‌له‌ونیک‌تر
افبایان ده‌کار کرده و چه‌ندساله گواروروزنامه‌ی
بی‌ده‌رده‌کن و له‌قاطی تری کوردستانیش نا
اندازه‌په‌ک به‌بره‌وی نه‌وان ده‌کن ؛ وه‌عقیده‌ی من
چا کرافاییکی که‌تا ایستا بوزمانی کوردی پیشنهاد
ویاده‌کار کراوه‌له و افبایه‌یه ایتر بسته‌به‌نظری
هه‌به‌تی فره‌ه‌نگی که‌مطالعاتی لازمی نیدا بکا .

م . شاه‌پسندی

ع . مولوی

میلله‌ت دا مسلح‌بون وه‌ته‌واوی هیزی خوان‌له
نجاوژی بیگانان دفاغ‌ده‌کن .

له‌وفکرانه‌دا که‌چه‌که‌متوجه بو که‌گیان‌وزانی‌وی
نه‌موقابل نه‌وضایانه‌که‌له‌کوتی قسب‌بو نیشتمان
ومیلانی‌وی په‌یدانه‌بی قابل‌به‌رانه‌ری نیبه‌له‌به‌ر
نه‌وه‌ی سه‌ری خوی‌باند کرد له‌کاتیکدا که‌چاوی
نه‌پیش‌مه‌ر که‌کان بو‌بی ده‌نگ بسکوتی کردوه .

مادیاربو که‌به‌و نماشایه ده‌بو‌یست روحی‌وان
نسبت‌به‌خوی بکیشی که‌وره که‌بان که‌بی‌ده‌نگی
نه‌وی‌دی بوده‌فه‌ی آخری بسکوت :

پاجواب‌ده‌وه پابه‌وردنی حاضر به‌ ۱۱۱ که‌چه‌که

کچه‌که - نه‌من‌به‌نه‌نیم‌لایقی هینده‌اذیت وازارنیم .
که‌وره که‌بان - به‌سه‌پاجواب یا منتظری مه‌رگ‌به .

کچه‌که له‌خا‌نیکدا که‌ته‌رسان‌ده‌له‌رزی روی کرده‌نه‌ویش -
مه‌رگانه‌ی که‌منتظر فرمانی شینگ بولای‌وی بون‌وسه‌ری خوی‌به‌رد
اوه‌به‌بیرداجو نه‌که‌رچی زباتر له‌چه‌ندده‌قیقان وه‌ختی فکر کرا -
نه‌وه‌ی نه‌بو به‌لاله‌و حاله‌ده‌دا افکاریک‌ی زور وه‌کوبه‌رده‌ی سینما له
پیش چاوی‌واراده‌برد نه‌و که‌چه‌جوانه هه‌وه‌ل‌منظره‌ی وحشت‌آوه
ری میدانی‌شم‌ری که‌له‌که‌لاکی لاوان داپوشرابو له‌پیش‌چاوی
خویدارابرا‌ند له‌بانان به‌فکری براوده‌سنگیرانه‌که‌ی که‌بو‌حفظی
استقلال‌وسه‌ره‌خوبی نیشتمانی‌خویان داخلی‌شهریون خه‌ریک بو
ه‌روه‌ها به‌فکری له‌ولاوانه‌ی که‌له‌ری نیشتمان‌په‌رستی وحسی

کوردان از بدوتاریخ

تا سال ۱۹۲۰

ترجمه: سید محمد حمیدی
۱۵

جغرافیای کوردستان

کوردستان منطقه‌بزرگ و وسیع است که بخش
بزرگش در ترکیه و بخش دیگرش در ایران و عراق
واقع است .

نظریه‌یاره موامعات که مجالی برای ذکر
آنها نیست تحدید حدود کوردستان از جنبه قومیت
و بطور دقیق بسی دشوار است . بی‌رحال میتوانیم
بنظریاتی که در باره کوردستان باستان و در خصوص
اینکه تاکنون اکثر ساکنان کوردستان توانسته‌اند
زبان وطنی خود را حفظ کنند آمده‌است استاد
کیم و کوردستان را بطوریکه در نواریخ مسطور
است از جنبه قومیت تحدید کنیم و می‌گوییم .

کوردستان از کوه‌های آرات در شمال
تا کوه‌های حمیرین در جنوب که عراق عربی و عراق
کوردی یا کوردستانی عراق را از هم جدا می‌کند، امتد
اد دارد و از خاور تا اقصی لورستان و دریاچه ارومیه در
ایران تا ولایت ملاطیه در خاک ترکیه از جانب
باختر امتد است و تقریباً طولش ۹۰۰ کیلومتر و
عرضش ۲۰۰ تا ۱۰۰ کیلومتر است ، کوردستان
منطقه‌ایست کوهستانی که در میان درجه ۳۳-۳۹ در
عرض و درجه ۳۷، ۶ در طول واقع شده است . ۱۵

از هر طرف کوه‌های بلند به کوردستان
احاطه داده و سر به آسمان کشیده‌اند به استثناء بخش
جنوبی باختری و این بخش شامل تپه‌هاست که از آنها
چشمه‌ها جوشیده و بزمین‌های هموار می‌ریزد . بهترین
نقاط کوردستان برای زراعت بخش جنوبی و جنوبی
خاوری در محل حوض دجله و فرات و رودخانه‌های
وارد به آنها مانند زاب اکبر و اصغر
رودخانه‌ها عبور می‌باشد .

بلندترین کوه‌ها در کوردستان کوه‌های
است که در شمال خاوری واقعند و این کوه‌ها را
چنگله‌های انبوه پوشانیده‌است و مراتع و چمنزارها
آنها احاطه کرده‌است بدن جهت در تمام موسم
سال این بخش را آباد و پر از جمعیت می‌بینید و
دارای دهات و شهرهای بسیار است ، به خلاف
سلسله کوه‌های که ترکیه را از ایران جدا می‌کند
این کوه‌ها لغت و جنگل و علف در آنها دیده نمی‌شود
زیرا این کوه‌ها از سنگ‌های آتشفشانی تشکیل
یافته و دارای برتگاه‌های دراز و دره‌های عمیق
می‌باشند بطوریکه داخل شدن شدیدترین ارتش
از حیث شجاعت و اقدام بانجاها محال بنظر می‌آید .

ماوه‌ی له‌لایره ۳

(۱) بشرفنامه یا تاریخ کورد بقرسی و تاریخ‌ها مه‌ر در
احوال دولت عثمانی [ج ۴ ترجمه ترکی] مراجعه
کنید .

هه‌روه‌هایی ده‌نگو که‌وره که‌بان فرمانی شینگ‌ی‌دا
پیش‌مه‌ر که‌کان، اطلاعاتیان کردو نه‌مری‌ویان‌به‌چی
هینا نه‌وه‌بونمونیک له‌فیداکاری کچیکی وه‌ملدن
په‌رست که‌بو‌حفظی استقلال‌ی نیشتمانی‌خوی‌سه‌ری
داناسری میله‌نی‌خوی به‌بیگانان نه‌کوت .

کوردستان

(دهنگو باسی دهره وه)

شهو ۱۱-۱۲-۲۴ رادیوی دهلی

دهلی- دهولتی عراق سانسوری مطبوعاتی هه لگرت . لندن- له دوینی شهوی رانوری فرانسه واسپانیا به ستره . مسکو- له ۲۵ فوریه مقاماتی شوروی به آغای قوام سه- رولکوزیری ایرانین وه لامدا که به شیک له هیزی شوروی له نه واحی روزه هه لاتی ایران (شاهرود- مشهد...) گ- بریک آرامن له ۲ مارس ده بینه وه هه باقی به شه کانی ایراندا تاملوم بونی وضعیت له ایراندا ده میننه وه .

(اخبار نیو خومان)

سلام رسمی به مناسبتی جیژ نی مو لود

روزی ۲۶-۱۱-۱۳۲۴-۱۲ ربیع الاول ۱۳۶۵ به مناسبتی جیژنی تواد حضرتی رسول سه لامی رسمی به جی هات .

هیزی کوردستان که له سه رتاسه ری خیابانی قاضیدا روستابون و سه رگردان آماده ی سلام بون له ساتی ۵، ۱۰ به بانی جنابی حاجی سیدبابا شیخ ریسی هه بیته ریسه ی ملی کوردستان و نه ندانه کانی حزبی دیمو کرات وه بیته ریسه له کانگای حزبی دی و کرات راه دهه کونن جنابی حاجی سیدبابا شیخ (به جی جنابی پیشوا که تشریفی دهو روزه له مال نه بو) ریزی ته اوای پیش مه ر که کانی دیدن کرد دوروز باشی لی کردن واوانیش (زیاتر- فدا- کارم-) وه لایمان داوه باشان ته اوای پیش مه ر که کان و اهالی له سوری قاضی ریزان به ستاه کاتیکدا که موزیکی ملی ایده دره جنابی حاجی سیدبابا شیخ ماموستا ملاحسین مجدی . براسدیق حیدری له بابت اهمیت تاریخی روزی له دابک بونی حضرتی رسول (ص) و مالیت و نیشتمان په رستی سخن رانیان کرد و ده ستی کار گهرانی چاپخانه ی کوردستان سرودی ملی کوردسانیان خونده وه که زوری جلی نظر کرد و جنابی حاجی سیدبابا شیخ صدتمه نی به کار گهرانی چاپخانه صدتمه نی به ده ستی موزیک به زوی جیژ نه پرورزه به خشپاشان هه بیته ریسه و نه ندانه کانی حزبی دیمو کرات و گه لیک ارواحیان نه انجمنی فدره نگیدا دایشتن باش سرفچای و شربت و گفتگو یکی زور له بابت اهمیت روزی له دابک بونی پیشوای اسلام علیه السلام و شاد مانیکی زور جیژن له ساتی ۱- باش نیوه رودوای هات .

کوتری نامه بهر

گوپاچه هندوه خت له وه پیش ایرانیه کازل نه راعدیك بو سقر ده نیرن که ده گه نه (جافراوا) ده یانه وی وضعیت ی خو- ان به ستادی سه بلین وله به ره فر ریگای یان نابی ناچار ی کوتریکی نامه بهر که نامیکی به لاقه وه بو به ره له داده که ن که وه لایمان بو بیدا به سته به لاقه خودای کوردستان له گوتره که هه تاه ده کاودی له دی (باغچه) ده نیشی و ده گیری و چه ندر روز له وه پیش کوتره کیان ده گه ل نامه که هینابه پیشوای کوردسانیان پیشکش کرد وجه نابی پیشوای بهرز هه زار ریالی به هه لگری کوتره که عطا فرمو نه پیش هات- نیشان ده دا که حق پشتیوانی کوردستانه

اخباری نیو خومان

مه لامصطفی بارزانی

جنابی آغای مه لامصطفی قانیدی کوردی بارزان روزی ۹-۱۲-۱۳۲۴ سانی ۵ باش نیوه رو واردی مه باد بو . ومختی گه بیسته نیو باغین نه ندانه کانی کمیته ی مرکزی پیشوازیان لی کرد ومختی جنابی مه لامصطفی له چومی به ربوه به احترامی نه ندانه کانی کمیته ی مرکزی دابهزی له م کاته دا کمیته ی مرکزی هه نگیان توندتر کرد و له قه ماخ چومی بیک گه بشتن ، برای خوشه و بست صدق حیدری مراسمی به خیر هاتی له جی هیا وه هه و اندانه کانی کمیته ی مرکزی به مه لامصطفی ماساند و هوش ده ستی له و ده ستی هه موانا و له نه ایی خوشی دا بو کانگای حزبی دیمو کرات هاتن و له سالونی انج- فدره نگی دایشتن و له ساتی ۶ حضرتی پیشوای کوردستان به بی [انقادم یزار] تشریفی بو کانگه اتوو ملاقاتی ده گه ل مه لامصطفی فرمو ، له وه خته دا محمد افندی خطاب به حضرتی پیش واه خطابیک که وینه هه اساساتی قلبی مه لامصطفی بو له خصوص خو ده پیناو نانی کوردی بارزان و ده ره ده ری نه م و نه نه جیه له ری سه به ستی کوردستان دا خوننده وه و جنابی پیشواش وه لامی دانه وه و نه وان بی اندازه به حکومه تی کوردستان و حزبی دیمو کرات امیدوار کرد ، پاشان حضرتی پیشوا تشریفی برده سالونی تایبته تی خوی نه نه جا مه لا مصطفی به حضور شرفیاب بو و ماوه ی دو سات پیکروه خه ربکی گفتو گو بون .

مه لامصطفی پیاویکی سیاسی و زعیمی کوردی بارزانه له ری سه به ستی کوردستاندا زوری مه یهت کیشاوه . دوزمنانی کوردستان هه و ته اوای ایبل و عشره تی و بان به گوناهی آزادبخراهی ده ره ده ره وه نیشتمانی خوشه و بیستیان وه ده رناوه . ذاتی نیو براو بیجگه له وه ی قانیدیکی به رزه پیاویکی زاناونی گه بیستوه متدن و نیشتمان په رسته و ته منی له حدودی جل پینج سال دایه .

پیشکش کردنی خیهوت

له نه نه ده ره وه لامدراوه که بای آسبه ی پاشایی کچی محمد خانی قره به باق خیزانی آغای شیخ جلالی طاهری خیهوتیکی بلیند بالا و لایقی به هه مو اسبابیکه به پیشکش هه هیزی دمو کراتی کوردستان کرده و پیشوای بهرز قردرانی له ویا به با کخونه کرده .

قضاوتی بوکان

حکومه تی کوردستان جنابی آغای قاضی محمد قرلجی که ذاتیکی باوه ربیکراوو زانابه به قضاوتی بوکان هه لزارد و به ژماره ی ۱۸۲۱ بروری ۸-۱۲-۲۴ حکمی بو ناردرا .

مه سباد - چاپخانه ی کوردستان

ماوه ی لایره ۳

کوردان از بدو تاریخ

با این حال بیشتر آب و رودخانه ها مانند دجله و فرات و واردین آنها از این کوهها جوشیده و سر از بر می شوند ، همه این رودخانه ها به طرف جنوب جاری میشوند جز رودخانه قوطور که شاخه از رودخانه کوراست که داخل بحر قزوین میشود . در اینجا آبهایست که بعضی به دریاچه وان و باره بدریاچه ارومیه می ریزند ....

کشاورزی

با اینکه چنانکه معروف است کوردستان منطقه کوه-تانیست اغلب نواحی آن از بهترین نقاط کشاورزی بشمار می آید بخصوص مناطق متدله که در آنجا باغها و تاکها و همه گونه درختهای مشمره و درختهای توت که برای پرورش کرم ابریشم بسیار مساعدست و باغچه های سبزو خرم و میوه جات بسیار است .

و بیشتر نقاط کوردستان مانند دیاربکر و مار دین و سرد از حث معادن و چراگاه غنی و ثروت مندست مهمترین محصولات کشاورزی در کوردستان عبارت است از : گندم ، جو ، انواع ذرت و توتن که از همه بهتر است . کتان ، گنجد ، پنبه ، مازوج ، بیاز ، عدس ، نخود ، بادام ، گردو ، باقلا ، انجیر ، فندق ، زیتون ، سیب ، امرود ، زردالو ، خوخ ، انار ، انگور از هر گونه ، توت ، و هر گونه میوه های مخصوص بمناطق متدله میباشد . دنباله دارد

ماوه ی لایره ۱

شهریعه تی محمدی

دنیا ته نیاریکی ده رهینانی کومه لی بشری له وه دو که وتی نه واسوا له ده زانن که محمد (ص) هه زار و سیصد و شصت و چه نده سال له وه ی پیش خه لکی بو مانگ کرد اچتمه جیژ نه هه هه وه مو مسلمانانی دنیا به تایه تی به هه مو کوردیکی مسلمان پیروزبایی پیشکش شده که بن . هومیدو کوششی اینه وه به که مسلمانانی کوردستان وه هه مو دنیا بو نیگه بشتی حقایق به رزی اسلامی که ده گه ل بیداد گهران و زورداران له وه کیشه ده کاوشنیوان و راگری حقو قی خود اداد بشره زیاتر وورد بنه وه دوزمنانی اسلام نه وان هه نه خه له تینن که دوزمنانی اسلام پیوه ن و زوریشیان هه ول داوه که تمه دینه خاونه بگورن و کوملان به نیوی اسلامیه ت فریوده دن و بو یاره تی زور و ستم هه لده ستین .

مزی آسادی

- ۱- لایره ی ۱ دبری ۳۱ ریال
- ۲- ۲۰۰
- ۳- ۱۰۰
- ۴- ۱۰۰
- ۵- کاغذ پاکت صدی ۲۰۰